03/03/2024

Το Αποστολικό Ανάγνωσμα της Κυριακής του Ασώτου

/ Ορθόδοξες Προβολές

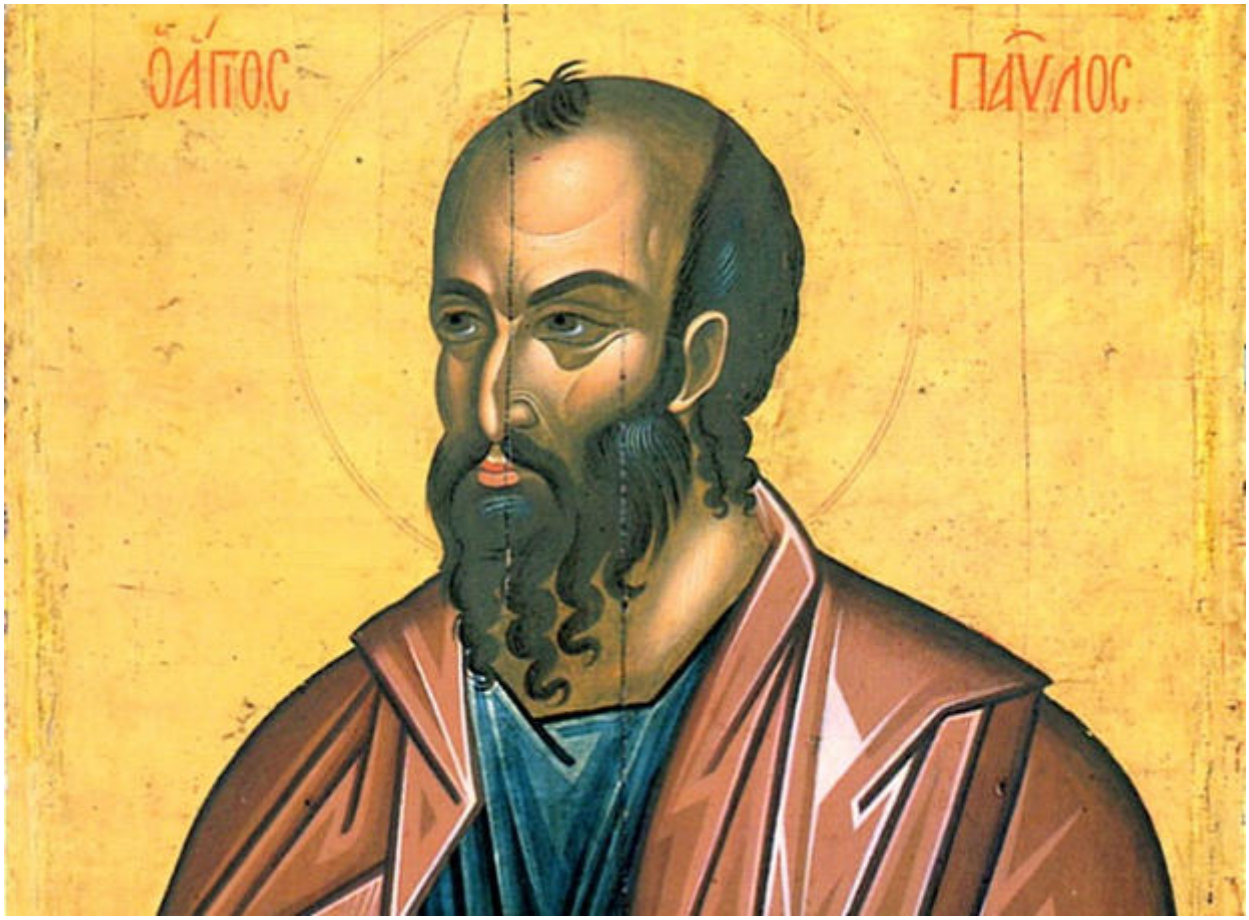

Το Αποστολικό Ανάγνωσμα της Κυριακής ΛΔ’ Επιστολών (Του Ασώτου): Α΄ Κορ. στ΄ 12-20 (03-03-2024)

Πρωτ. Χριστόδουλου Χριστοδούλου

Πρωτότυπο Κείμενο

Ἀδελφοί, πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; Ἆρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο. Ἢ οὐκ

οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ.

Νεοελληνική Απόδοση

Αδελφοί, μερικοί μεταξύ σας λένε: «Όλα μού επιτρέπονται». Σωστά· όλα όμως δεν είναι προς το συμφέρον. Όλα μού επιτρέπονται, εγώ όμως δε θα αφήσω τίποτε να με κυριέψει. Λένε επίσης: «Οι τροφές προορίζονται για την κοιλιά και η κοιλιά είναι καμωμένη για τις τροφές»· ο Θεός όμως θα αχρηστέψει και το ένα και το άλλο. Το σώμα δεν έγινε για να πορνεύουμε, αλλά για να δοξάζουμε τον Κύριο, και ο Κύριος θα δοξάσει το σώμα. Και ο Θεός που ανέστησε τον Κύριο, με τη δύναμή του θα αναστήσει κι εμάς. Δεν ξέρετε ότι τα σώματά σας είναι μέλη του σώματος του Χριστού; Μπορώ, λοιπόν, να πάρω κάτι που είναι μέλος του σώματος του Χριστού και να το κάνω μέλος του σώματος μιας πόρνης; Ποτέ τέτοιο πράγμα! Ή μήπως δεν ξέρετε ότι αυτός που ενώνεται με μια πόρνη γίνεται ένα σώμα μαζί της; Γιατί, καθώς λέει η Γραφή, οι δύο θα γίνουν ένα σώμα. Όποιος όμως ενώνεται με τον Κύριο, γίνεται ένα πνεύμα μαζί του. Μακριά λοιπόν από την πορνεία! Κάθε άλλο αμάρτημα που μπορεί να διαπράξει κανείς βρίσκεται έξω από το σώμα του· αυτός όμως που πορνεύει βεβηλώνει το ίδιο του το σώμα. Ή μήπως δεν ξέρετε ότι το σώμα σας είναι ναός του Αγίου Πνεύματος που σας το χάρισε ο Θεός και βρίσκεται μέσα σας; Δεν ανήκετε στον εαυτό σας· σας αγόρασε ο Θεός πληρώνοντας το τίμημα. Το Θεό λοιπόν να δοξάζετε με το σώμα σας και με το πνεύμα σας, που ανήκουν σ’ εκείνον.

Σχολιασμός

«Πᾶντα μοι ἔξεστιν»
Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ χρήση της

Στὴν κοσμοπολίτικη κοινωνία τῆς Κορίνθου τοῦ 1ου μ.Χ. αἰώνα ἦταν πολὺ διαδεδομένο ἕνα σύνθημα, τὸ ὁποῖο φαίνεται νὰ ἐκφράζει σὲ πολλὲς ἐκδηλώσεις της καὶ τὴν κοινωνία τῆς ἐποχῆς μας. Πρόκειται γιὰ τὸ «Πάντα μοι ἔξεστιν», τὸ ὁποῖο μεταφράζεται στὴν ἐποχή μας μὲ τὸ «Ὅλα ἐπιτρέπονται». Τὸ σύνθημα αὐτὸ χρησιμοποιεῖ πολὺ εὔστοχα ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴ (Α΄ Κορ. 6,12) δίνοντάς του μία νέα προοπτικὴ μέσα στὸ φῶς τῆς

εὐαγγελικῆς ἀλήθειας.

Γιὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο τὸ «Πάντα μοι ἔξεστιν» ἐκφράζει τὸ ἀπόλυτο τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς ἔχει δώσει τόση ἀπόλυτη ἐλευθερία στὸν ἄνθρωπο, ὥστε ὅλα νὰ τοῦ ἐπιτρέπονται. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ γι’ αὐτὸ οἱ θιασῶτες τοῦ «Πάντα μοι ἔξεστιν» ἢ τοῦ «Ὅλα ἐπιτρέπονται» διεκδικοῦν μὲ τὰ συνθήματα αὐτὰ τὴν ἐλευθερία στὶς ἐπιλογές τους. Στὴ συνέχεια ὅμως ὁ ἀπόστολος Παῦλος διατυπώνει μία ἄλλη ἀλήθεια, μὲ τὴν ὁποία ρίχνει τὸ βάρος στὴ χρήση τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο: «Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει». Κατὰ τὴ διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου, αὐτὸ ποὺ μᾶς πληροφορεῖ τί συμφέρει καὶ τί ὄχι εἶναι πρῶτα ὁ νόμος τῆς συνειδήσεως, κοινὸς σὲ κάθε ἄνθρωπο, ἀνεξαρτήτου ἐποχῆς, θρησκείας ἢ καταγωγῆς, ἀλλὰ καὶ κυρίως ἡ θεία ἀποκάλυψη· ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μᾶς ἀποκαλύπτει στὴ διάρκεια τῆς ἱστορίας τί μᾶς συμφέρει καὶ τί ὄχι. Αὐτὴ τὴ σημασία ἔχουν οἱ ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, ὄχι ὡς ἀπαγορεύσεις καὶ νόμοι βαρεῖς ποὺ ἡ παράβασή τους ἐπισύρει τὴν τιμωρία, ἀλλὰ ὁδοδεῖκτες ποὺ μᾶς κατευθύνουν στὸ δρόμο τῆς σωστῆς χρήσης τῆς ἐλευθερίας.

Συνεχίζοντας τὴ σκέψη του ὁ ἀπόστολος λέει κάτι πιὸ σημαντικό: «Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος». Ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ ἀποστόλου ἀποδεικνύεται τόσο ἐπίκαιρος σὲ μία ἐποχή, ποὺ οἱ ἄνθρωποι ταλανίζονται ἀπὸ κάθε εἴδους ἐξαρτήσεις. «Ὅλα μοῦ ἐπιτρέπονται, ἐγὼ ὅμως δὲ θὰ ἀφήσω τίποτα νὰ μὲ κυριέψει». Γιατί ὅλα μὲν μοῦ ἐπιτρέπονται, ἀλλὰ κάνοντας ὅ,τι θέλω (αὐτεξουσίως καὶ ἐλεύθερα), ὑπάρχει πάντοτε ὁ κίνδυνος νὰ γίνω δοῦλος τῶν ἴδιων μου τῶν ἐπιλογῶν καὶ τῶν πράξεων.

Δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖο ποὺ ἡ Ἐκκλησία ἔθεσε τὴν ἀνάγνωση τῆς περικοπῆς αὐτῆς ἀπὸ τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴ τὴν ἴδια μέρα ποὺ διαβάζουμε τὴν παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ (ἢ τοῦ σπλαχνικοῦ πατέρα). Ὁ πατέρας τῆς παραβολῆς, ποὺ εἰκονίζει τὸν ἴδιο τὸ Θεό, χωρὶς δεύτερη κούβεντα ἱκανοποίησε ὅλες τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ γιοῦ του, δίνοντάς του ἀπόλυτη ἐλευθερία. Τίποτε δὲν ἀπαγορεύθηκε στὸν νεώτερο υἱό· ὅλα τοῦ ἐπιτράπηκαν. Οἱ ἐπιλογές του τελικὰ τοῦ συνέφεραν;Γνωρίζουμε ὅτι τὸν κατάντησαν δοῦλο «καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ» (Λουκ. 15,16).Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν ἡ ἐλευθερία καταντᾶ ἐλευθεριότητα καὶ ἀσυδοσία.

Ἀρκεῖ μόνο νὰ ἐρευνήσουμε τὸν ἑαυτό μας μὲ εἰλικρίνεια καὶ θὰ δοῦμε ὅτι δὲν εἶναι λίγες οἱ φορὲς ποὺ ἐνῶ νομίζουμε ὅτι κάνουμε αὐτὸ ποὺ θέλουμε, στὴν πραγματικότητα κάνουμε εἴτε αὐτὸ ποὺ μᾶς ὑποβάλλουν οἱ ἄλλοι, ἢ ὁ συρμός, ἢ οἱ διάφορες ἐσωτερικές μας παρορμήσεις, οἱ ὁποῖες ἐλεγχόμενες ἀπὸ τὴ συνείδηση ἀποδεικνύονται ἐπιβλαβεῖς. Τὸ κάπνισμα λ.χ. γιὰ ἕνα ἔφηβο εἶναι «μαγκιά», τὸν

κάνει αὐτόνομο καὶ ἀνεξάρτητο. Ἂν τὸν ρωτήσεις· «Γιατὶ ἄρχισες τὸ κάπνισμα;», θὰ σοῦ ἀπαντήσει· «Γιὰ νὰ δείξω στοὺς γονεῖς μου καὶ στοὺς δασκάλους ὅτι δὲν θὰ κάνω ὅτι θέλουν αὐτοί», ἢ «Γιὰ νὰ μὴν εἶμαι ὁ χαζὸς τῆς παρέας». Σὲ μεγαλύτερη ἡλικία (φοιτητὲς, στρατιῶτες) θὰ σοῦ ἀπαντήσουν· «Μὲ βοηθᾶ ὅταν ἀγχώνομαι ἢ ὅταν μελαγχολῶ» ἢ πιὸ ἁπλᾶ «Γιὰ τὴν παρέα». Δηλάδη, ἐν ὀλίγοις ὄχι ἁπλᾶ οἱ νέοι πέφτουν στὴν ἐξάρτηση τοῦ καπνίσματος, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγοι ποὺ τοὺς ὁδήγησαν σ' αὐτὸ φανερώνουν πάλι τὴν ἔλλειψη ἐλευθερίας.

Τὸν περασμένο Φεβρουάριο, λόγῳ τοῦ σάλου ποὺ προκλήθηκε ἀπὸ τὶς «ἀποκαλύψεις», ὅπως δημοσιογραφικὰ ἀποκαλοῦνται, γιὰ τὴν αὔξηση τῶν ἀνεπιθύμητων ἐγκυμοσυνῶν καὶ τῶν ἐκτρώσεων ἀπὸ ἀνήλικα κορίτσια, πραγματοποίηθηκε μία συζήτηση σὲ βραδυνὴ ἐκπομπὴ τῆς κρατικῆς τηλεόρασης μὲ συνομιλητὲς ἕξι ἰατροὺς καὶ ἐκπρόσωπο τῆς πολιτείας.

Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐκπομπῆς ἡ συζήτηση ἐπικεντρώθηκε στὴν παρουσίαση τοῦ νομικοῦ πλαισίου ποὺ ἰσχύει στὴν Κύπρο σχετικὰ μὲ τὶς ἐκτρώσεις, ὑπερτονίζοντας μάλιστα τὴν πρόνοια τοῦ νόμου ποὺ κάνει λόγο γιὰ διακοπὴ τῆς κύησης ὅταν ἡ γέννηση τοῦ παιδιοῦ κρίνεται ὅτι θὰ βλάψει τὴν ψυχικὴ ὑγεία τῆς μητέρας. Τόσο οἱ δύο ἐκ τῶν προσκεκλημένων, ἰατροὶ μαιευτῆρες, ὅσο καὶ ἡ ἐκπρόσωπος τῆς πολιτείας ὑποστήριξαν μία πλατειὰ ἑρμηνεία στὴ φράση «ψυχικὴ ὑγεία», ποὺ δὲν περιορίστηκε μόνο στὴν ἔννοια τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν, ἀλλὰ γενικὰ στὴν κακὴ ψυχολογικὴ κατάσταση, στὴν ὁποία μπορεῖ νὰ περιέλθει μία κοπέλα, ἰδίως ἀνήλικη καὶ ἀνύπανδρη, στὴν περίπτωση ποὺ φέρει στὸν κόσμο ἕνα παιδί, δεδομένων τῶν κοινωνικῶν «ταμποὺ», ἀλλὰ καὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ γέννηση ἑνὸς παιδιοῦ σὲ τέτοια ἡλικία θὰ μπεῖ ἐμπόδιο στὴν περαιτέρω φυσιολογικὴ ἐξέλιξη τῆς ζωῆς τῆς μητέρας.

Στὴ συνέχεια, ὅταν ὁ ἱερέας-ἰατρὸς παρουσίασε τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν ἀπόλυτο σεβασμὸ στὴ ζωή, σὲ ὁποιαδήποτε φάση τῆς ἐξέλιξής της καὶ κάτω ἀπὸ ὁποιεσδήποτε συνθῆκες, κάποιος ἀπὸ τοὺς συνομιλητὲς διατύπωσε τὴν ἄποψη ὅτι ἡ Ἐκκλησία προσπαθεῖ μὲ ἀπαγορεύσεις νὰ δώσει λύση στὸ πρόβλημα. Παράλληλα προβλήθηκαν τρία βασικὰ δικαιώματα τῶν νέων καὶ τῆς γυναίκας ποὺ κυοφορεῖ: Πρῶτον ὅτι «οἱ νέοι μας σήμερα εἶναι σεξουαλικὰ ἐνεργοὶ καὶ καλὰ κάνουν», δεύτερον «μία γυναίκα ἔχει δικαίωμα νὰ κάνει ὅ,τι θέλει μὲ τὸ σῶμα της καὶ μόνον αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἀποφασίσει τὶ θὰ κάνει μὲ τὸ ἔμβρυο ποὺ κυοφορεῖ» καὶ τρίτον ὑποστηρίχθηκε ξανὰ τὸ δικαίωμα κάθε γυναίκας νὰ προχωρήσει στὴν ἔκτρωση προκειμένου νὰ διαφυλάξει τὴν καλὴ ψυχική της κατάσταση.

Ἡ ἀπάντηση τοῦ ἱερέα-ἰατροῦ ἦταν σύντομη, μέσα στὸν τηλεοπτικὸ χρόνο ποὺ τοῦ ἀναλογοῦσε: «Ἡ Ἐκκλησία δὲν νομοθετεῖ, οὔτε ἐπιβάλλει ποινὲς καὶ ἀπαγορεύσεις, ἀλλὰ ἐκθέτει τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Πατέρων στοὺς ἀνθρώπους καὶ

τοὺς καλεῖ ἐλεύθερα νὰ τὴν ἀκολουθήσουν». Ὑπενθυμίζοντας ἐπίσης τὴν ποιμαντικὴ φροντίδα καὶ τὴ (μυστικὴ καὶ ἀδιαφήμιστη) στήριξη τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὶς κοπέλες ἐκεῖνες ποὺ ἀποφασίζουν νὰ μὴν προχωρήσουν στὴν ἔκτρωση, τόνισε ὅτι ὅταν μιλοῦμε γιὰ τὰ ψυχικὰ τραύματα μιᾶς ἀνήλικης καὶ ἀνύπανδρης μητέρας, δὲν πρέπει νὰ παρασιωποῦμε τὰ πολὺ μεγαλύτερα ψυχικὰ τραύματα μιᾶς κοπέλας ποὺ προχωρεῖ στὴν ἔκτρωση, γεγονὸς τὸ ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετωπίζει πολὺ συχνὰ καὶ γι’ αὐτὸ ἐπιδεικνύει μεγαλύτερη ποιμαντικὴ φροντίδα καὶ στήριξη (μυστικὰ καὶ ἀδιαφήμιστα πάντοτε) στὴν κοπέλα αὐτὴ ποὺ ἡ ἔκτρωση τὴν ἔφερε σὲ σύγκρουση μὲ τὴν ἴδια τὴ φύση της, τὴ μητρότητα καὶ τὴν προστασία τῆς ζωῆς.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ πὼς σὲ μιὰ συζήτηση γιὰ ἕνα ἰδιαιτέρως σοβαρὸ κοινωνικὸ πρόβλημα τέθηκε τόσο ἔντονα τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς χρήσης της. Ὁ σεβασμὸς στὴ ζωὴ καὶ στὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο ποὺ προβάλλει ἡ Ἐκκλησία ἐνάντια στὴν ἀφαίρεση τῆς ζωῆς ἑνὸς ἀνθρώπου, ἔστω κι ἂν βρίσκεται στὴν ἐμβρυακὴ ἀκόμα φάση, θεωρεῖται ἀπαγόρευση καὶ ἄρα στέρηση τῆς ἐλευθερίας. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ γεγονὸς ὅτι μία κυοφοροῦσα μητέρα ὠθεῖται ἀπὸ τὸν ἐρωτικὸ σύντροφο – πατέρα τοῦ παιδιοῦ της, τοὺς γονεῖς της καὶ τὴν κοινωνία νὰ δώσει τέλος στὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ της, αὐτὸ θεωρεῖται ἔνδειξη ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν ψυχικὴ ὑγεία τῆς κοπέλας καὶ τὴν καλὴ κοινωνική της εἰκόνα. Τὸ ἐρώτημα εἶναι κατὰ πόσον διαφυλάσσεται ἡ ἐλευθερία αὐτῆς τῆς κοπέλας, ὅταν αὐτὴ καταπνίγεται ἀπὸ τὶς ἐπιλογὲς ἄλλων· τοῦ ἐρωτικοῦ της συζύγου ποὺ δὲν ἔχει τὸ θάρρος νὰ ἀναλάβει τὶς εὐθύνες του, τῶν γονέων της ποὺ πάνω ἀπ’ ὅλα βάζουν τὸ «τί θὰ πεῖ ὁ κόσμος», τῆς κοινωνίας ποὺ μὲ ὑποκριτικὸ ἐνδιαφέρον προτιμᾶ νὰ μὴ γεννηθεῖ ποτὲ ἕνα παιδί, παρὰ νὰ γεννηθεῖ ἀπὸ μάνα ἀνήλικη ἢ ἀνύπανδρη. Καὶ στὸ τέλος ποιὰ στήριξη μποροῦν νὰ παράσχουν στὴν τραυματισμένη ψυχὴ αὐτῆς τῆς μάνας αὐτοὶ ποὺ τὴν ὁδήγησαν στὸ τραῦμα; Ἀντίθετα ὅταν μία κοπέλα ἀποφασίσει νὰ «κρατήσει» ἕνα παιδί, παρὰ τὴν ἀντίδραση συζύγου καὶ γονιῶν, δὲν τὸ μετανιώνει ποτέ. Τοὐναντίον ἡ γέννηση τοῦ παιδιοῦ κάνει ὅσους ἀντιδροῦσαν νὰ μετανιώσουν γιὰ τὴ στάση τους καὶ τὸ παιδὶ αὐτὸ νὰ γίνεται πηγὴ ἐλπίδας καὶ ἀγάπης μέσα στὴν οἰκογένεια.

Ἔκρινα σκόπιμη τὴν ἀναφορὰ στὸ περιεχόμενο τῆς τηλεοπτικῆς αὐτῆς συζήτησης ὄχι ἀπὸ καποιὰ διάθεση ἀπολογητική, ἀλλὰ γιατὶ αὐτὴ ἀποτέλεσε ἀφορμὴ δικοῦ μου προβληματισμοῦ γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸ ὁποῖο κατανοοῦν οἱ ἄνθρωποι σήμερα, ἐνήλικες καὶ παιδιά, τὴν ἔννοια τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴ χρήση της. Κυρίως ὅμως ἡ συζήτηση αὐτὴ ἔγινε ἀφορμὴ γιὰ περισσότερη αὐτοκριτικὴ, στὸ κατὰ πόσον ἡ Ἐκκλησία ἐμπνέει στοὺς ἀνθρώπους καὶ κυρίως τοὺς νέους τὴ σωστὴ χρήση τῆς ἐλευθερίας καὶ στὴν ποιμαντικὴ φροντίδα ποὺ ἀσκεῖται γιὰ τὴ θεραπεία τῶν ἀστοχιῶν (αὐτὴ τὴν ἔννοια ἔχει ἡ ἁμαρτία στὴν ὀρθόδοξη παράδοση· εἶναι ἡ ἀστοχία τοῦ ἀνθρώπου νὰ διαχειριστεῖ σωστὰ τὴν ἐλευθερία του καὶ ὄχι κάποια

παράβαση ἢ ἔγκλημα).

Ἔργο τῆς Ἐκκλησίας σίγουρα δὲν εἶναι νὰ θέτει ἀπαγορεύσεις καὶ νὰ ἐπισύρει ποινὲς. Αὐτὸ δὲν τὸ θέλει οὔτε κι ὁ Θεός. Ἡ Ἐκκλησία καταφάσκει στὸ «Πάντα μοι ἔξεστιν – Ὅλα ἐπιτρέπονται», θέλει ὅμως νὰ προφυλάξει τὰ παιδιά της ἀπὸ τὶς ἐπιλογὲς ἐκεῖνες ποὺ δὲν «συμφέρουν», δὲν ὠφελοῦν, ἀλλὰ ποὺ πολλὲς φορὲς καταστρέφουν. Θέλει ἡ χρήση τοῦ ἀπόλυτου ἀγαθοῦ τῆς ἐλευθερίας, τοῦ «Πάντά μοι ἔξεστιν», νὰ γίνεται μὲ τέτοιο τρόπο ὥστε νὰ μὴν ὁδηγεῖ σὲ ἄλλες ἐξαρτήσεις, σὲ στέρηση δηλαδὴ τῆς ἐλευθερίας. Θέλει ὁ κάθε ἄνθρωπος μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποκτήσει «νοῦν ἡγεμόνα», λογισμὸ ποὺ μὲ τὸ θεῖο φωτισμὸ νὰ κυβερνᾶ τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχὴ κὰι νὰ μὴν κυβερνᾶται. Γιατὶ τὴ στέρηση τῆς ἐλευθερίας μας δὲν τὴν προκαλοῦν μόνο ἐξωτερικοὶ παράγοντες, ἀλλὰ τὶς πιὸ πολλὲς φορὲς γινόμαστε δοῦλοι τοῦ ἐγωισμοῦ μας, τοῦ «κακοῦ μας ἑαυτοῦ» ἢ «τοῦ παλαιοῦ ἐν ἡμῖν ἀνθρώπου» κατὰ τὸν Παῦλο. Τὰ πάθη, γιὰ τὰ ὁποῖα πολὺς λόγος γίνεται στὴν πατερικὴ θεολογία, ἔχουν πάλι τὴν ἔννοια τοῦ ἐθισμοῦ καὶ τῆς ἐξάρτησης καὶ ὡς τέτοια καλοῦνται ψυχοφθόρα. Γι’ αὐτὸ καὶ ἡ προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας «εἰς ἀποτροπὴν καὶ ἐμπόδιον τῆς φαύλης μου καὶ πονηρᾶς συνηθείας, εἰς ἀπονέκρωσιν τῶν παθῶν, εἰς περιποίησιν τῶν ἐντολῶν σου, εἰς προσθήκην τῆς θείας σου χάριτος καὶ τῆς σῆς βασιλείας οἰκείωσιν» (Ἀκολουθία Θείας Μεταλήψεως, Εὐχὴ Γ΄, Ἰω. Χρυσοστόμου).

Ὅταν γίνεται λόγος γιὰ τὴ θεραπεία τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς μας, καὶ κυρίως ὅσον ἀφορᾶ στὶς ἐξαρτήσεις, τονίζεται ἀπὸ ὅλους ἡ σημασία τῆς πρόληψης. Πιστεύω ὅτι οἱ ἀλήθειες τὶς ὁποῖες ἐκφράζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος μέσα σ’ ἕνα μόνο στίχο τῆς Α΄ πρὸς Κορινθίους συστήνουν τὸ πιὸ ἀποτελεσματικὸ «μέτρο πρόληψης». «Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος». Γνωρίζω ὅτι ὅλα ἐπιτρέπονται, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ὅλα μπορῶ, ἂν θέλω, νὰ τὰ κάνω, ἀκόμα καὶ νὰ ἀφαιρέσω τὴ ζωὴ ἑνὸς συνανθρώπου μου, ποὺ εἶναι ἡ χειρότερη μορφὴ ἐξευτελισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Θὰ δῶ ὅμως τί πραγματικὰ μὲ συμφέρει, μὲ κριτήριο τί μὲ κρατᾶ πραγματικὰ ἐλεύθερο. Γιατὶ εἶναι πάντοτε πιθανὸ μία ἐλεύθερη ἐπιλογή μου νὰ μοῦ στερήσει τὴν ἐλευθερία μου, νὰ μὲ ὁδηγήσει ὥστε νὰ ἐξουσιάζομαι, νὰ εἶμαι ἐξαρτημένος ἀπὸ πράγματα καὶ ἀνθρώπους. Αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαιότερο μέσο προφύλαξης ποὺ μποροῦμε νὰ προσφέρουμε στὰ παιδιά μας. Νὰ τὰ μάθουμε νὰ «βάζουν ὅρια», νὰ ἔχουν «νοῦν ἡγεμόνα», νὰ εἶναι κύριοι τῶν πράξεων καὶ τῶν ἐπιλογῶν τους καὶ ὅταν, ὅπως εἶναι γιὰ ὅλους μας φυσικό, ἀστοχήσουν, τότε νὰ εἴμαστε ἐκεῖ νὰ τοὺς στηρίξουμε νὰ βάλουν μιὰ νέα ἀρχή. Ποτὲ ἕνα λάθος δὲ διορθώνεται μὲ ἄλλο λάθος.

Κι ἐπειδὴ ἡ σωστὴ διαχείριση τοῦ θείου δώρου τῆς ἐλευθερίας δὲν εἶναι

κατόρθωμα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ θεῖο χάρισμα κι αὐτό, κατορθούμενο μέσα ἀπὸ πολὺ ἀγώνα, πτώσεις καὶ ἀνορθώσεις, προσευχὴ καὶ μυστηριακὴ ζωή, νὰ μάθουμε νὰ κάνουμε «θέμα προσευχῆς» κάθε κρίσιμη ἢ λιγότερο κρίσιμη ἀπόφαση στὴ ζωή μας, νὰ ζητοῦμε τὸ θεῖο φωτισμό, νὰ ἐπιζητοῦμε τὴν κοινωνία μὲ τὴν ἐλευθεροῦσα χάρη τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐξάρτηση ἀπὸ τὸν ὁποῖον γεννᾶ τὴν πραγματικὴ ἐλευθερία.

Μία εὐχὴ ἀπὸ τὴ Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων λέει πολλὰ γιὰ τὸ θεῖο αὐτὸ κατόρθωμα τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας:

«Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰνετός, ὁ τῷ ζωοποιῷ τοῦ Χριστοῦ σου θανάτῳ εἰς ἀφθαρσίαν ἡμᾶς ἐκ φθορᾶς μεταστήσας, σὺ πάσας ἡμῶν τὰς αἰσθήσεις τῆς ἐμπαθοῦς νεκρώσεως ἐλευθέρωσον, ἀγαθὸν ταύταις ἡγεμόνα τὸν ἔνδοθεν λογισμὸν ἐπιστήσας. Καὶ ὀφθαλμὸς μὲν ἀπέστω παντὸς πονηροῦ βλέμματος, ἀκοὴ δὲ λόγοις ἀργοῖς ἀνεπίβατος, ἡ δὲ γλῶσσα καθαρευέτω ῥημάτων ἀπρεπῶν. Ἅγνισον ἡμῶν τὰ χείλη τὰ αἰνοῦντά σε, Κύριε· τὰς χεῖρας ἡμῶν ποίησον τῶν μὲν φαύλων ἀπέχεσθαι πράξεων, ἐνεργεῖν δὲ μόνα τὰ σοὶ εὐάρεστα, πάντα ἡμῶν τὰ μέλη καὶ τὴν διάνοιαν τῇ σῇ κατασφαλιζόμενος χάριτι».

Δηλαδή, «Σὺ Θεέ μας, ποὺ εἶσαι μέγας καὶ ἄξιος νὰ σὲ ὑμνοῦμε, ἐσὺ ποὺ μὲ τὸ ζωοποιὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ σου μᾶς μετέστησες ἀπὸ τὴ φθορὰ στὴν ἀφθαρσία, ἐλευθέρωσε τὶς αἰσθήσεις μας ἀπὸ τὴ νέκρωση ποὺ προκαλοῦν τὰ πάθη, θέτοντας σ’ αὐτὲς ὡς καλὸ ἡγεμόνα τὸ ἐσωτερικὸ λογισμό, τὴ συνείδηση. Καὶ τὰ μάτια νὰ ἀπέχουν ἀπὸ κάθε πονηρὸ βλέμμα, ἡ ἀκοὴ νὰ μὴ δίνει σημασία σὲ λόγια ποὺ δὲν ὠφελοῦν, καὶ ἡ γλῶσσα νὰ καθαρίζεταί ἀπὸ λόγια ἄπρεπα. Ἅγνισέ μας, Κύριε, τὰ χείλη ποὺ σὲ ὑμνοῦν· τὰ χέρια μας κάνε νὰ ἀπέχουν ἀπὸ πράξεις κακὲς καὶ νὰ ἐνεργοῦν μόνο αὐτὰ ποὺ εἶναι ἀρεστὰ σὲ σένα. Κατασφαλίζοντας ὅλα μας τὰ μέλη καὶ τὴ διάνοια μὲ τὴ δική σου χάρη».